

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 180/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. H., P., zastúpeného advokátom JUDr. J. L., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20 S 79/2010 z 23. novembra 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžf 9/2011 z 21. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2012 doručená sťažnosť J. H., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 S 79/2010 z 23. novembra 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžf 9/2011 z 21. marca 2012.

Z obsahu sťažnosti vyplývalo, že 28. februára 2006 pri vykonávaní prehliadky jeho rodinného domu a príslušných priestorov bol colným kriminálnym orgánom zaistený ovocný destilát v množstve 1792 litrov, pričom išlo o destilát rôzneho druhu. Ten bol vyliaty do 1000 litrovej nádoby, čím došlo k jeho znehodnoteniu. Takto znehodnotený destilát bol odvezený do príslušného colného skladu. Rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 T 14/2006 zo 17. októbra 2006 mu bol uložený trest prepadnutia veci (liehu) a trest odňatia slobody na 8 mesiacov s podmieneným odkladom. Pôvod liehu a spôsob jeho nadobudnutia bol preukázaný, pretože ho vyrobil sám zo svojho vlastného ovocia dopestovaného vo vlastnej záhrade. Colné riaditeľstvo v Žiline mu 15. januára 2010 doručilo platobný výmer na spotrebnú daň z liehu vo výške 8 349,21 €. Na základe jeho odvolania Colné riaditeľstvo v Bratislave potvrdilo rozhodnutie nižšej organizačnej zložky. Na krajskom súde podal žalobu o preskúmanie rozhodnutia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky v Bratislave sp. zn. 8636/2010 zo 17. mája 2010, táto však bola zamietnutá. Proti rozsudku podal odvolanie, najvyšší súd však v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžf 9/2011 napadnutý rozsudok 21. marca 2012 potvrdil. Sťažovateľ toto rozhodnutie nepovažoval za zákonné, pretože súdy nekonalí spravodlivo a nezávisle, keďže nezohľadnili, že ovocné destiláty vyrobil z vlastnej produkcie, pre vlastnú potrebu a nikdy neboli predmetom predaja. Pokiaľ bol zaistený aj metylalkohol, tento bol u neho uskladnený pre archívne – zberateľské účely. Aj rozsudkom okresného súdu v trestnom konaní bolo konštatované, že lieh nadobudol vlastnou svojpomocnou výrobou a po jeho zabavení sa vlastníkom stal štát. Sťažovateľ poukázal na ustanovenie § 7 ods. 2, písm. g) zákona č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z. z. (ďalej len „zákon o spotrebnej dani z liehu“), podľa ktorého od dane je oslobodený lieh zničený colným úradom a pod jeho dozorom. Súdy nedostatočne vyvodili právne závery zo zisteného skutkového stavu, neprihliadli na trestný rozsudok, skutočný úmysel a nesprávne

vyhodnotili skutkový stav aj z právneho hľadiska. V tomto smere sťažovateľ poukázal na zákon č. 105/2004 Z. z. a na jeho nesprávnu aplikáciu súdmi. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Základné právo J. H. na spravodlivú súdnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd Krajským súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 20 S 79/2010 porušené bolo.

Základné právo J. H. na spravodlivú súdnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd Najvyšším súdom SR v Bratislave postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžf 9/2011 porušené bolo.

Ústavný súd SR zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 20 S 79/2010 zo dňa 23. 11. 2010.

Ústavný súd SR zrušuje Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 Sžf 9/2011 zo dňa 21. 3. 2012.

J. H. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- € (slovom desaťtisíc eur), ktoré sú Krajský súd v Žiline spolu s Najvyšším súdom SR povinní vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd ŽILINA a Najvyšší súd SR sú povinní uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa advokátovi JUDr. Ing. J. L., Ž., vo výške 269,58 € na účet č.: 1065290007/1111.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, čo dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Predmetom sťažnosti je aj namietané porušenie označených práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu sp. zn. 20 S 79/2010 z 23. novembra 2010.

Vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania sťažnosťou pred ústavným súdom označeného napadnutého rozsudku krajského súdu využitím opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré napokon aj využil. Sťažovateľ sa tak domohol účinnej ochrany ním označeného základného práva na spravodlivé súdne konanie už v konaní pred najvyšším súdom.

Na základe sťažovateľom podaného odvolania už došlo k naplneniu účelu sledovaného sťažovateľom v konaní o sťažnosti. Právomoc všeobecného súdu rozhodnúť o odvolaní teda v tomto prípade vylučuje (vzhľadom na princíp subsidiarity) právomoc

ústavného súdu, a preto ústavný súd časť sťažnosti sťažovateľa, ktorou namietal porušenie svojich základných práv a slobôd napadnutým postupom krajského súdu, pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Predmetom sťažnosti bolo tiež namietané porušenie označených práv sťažovateľom aj rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžf 9/2011 z 21. marca 2012.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľa v tej časti ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, ako to už vyslovil vo viacerých nálezochoch, nie je opravnou inštitúciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 45 až čl. 50 ústavy). Z takého pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu okrem iného vyplýva: «Daňová povinnosť žalobcu v predmetnej právnej veci vznikla dňom zistenia liehu, ktorý sa nachádza alebo ktorý sa nachádzal u právnickej osoba alebo fyzickej osoby, ak táto právnická osoba alebo fyzická osoba nevie preukázať pôvod alebo spôsob nadobudnutia liehu v súlade so zákonom č. 105/2004 Z. z., a to bez ohľadu na to, či nakladá alebo nakladala s liehom ako s vlastným; za deň zistenia liehu sa považuje deň, keď tieto skutočnosti zistil colný úrad (§ 12 ods. 2 písm. a/, ods. 3 zákona č. 105/2004 Z. z.). V predmetnej veci Colný úrad Žilina dňa 28. februára 2006 zistil, že žalobca má u seba lieh v objeme 1792 litrov, ktorý sám vyrobil, na výrobu liehu nemal povolenie Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky (§ 3, § 8 zákona č. 472/2002 Z. z.), ani nebol registrovaný u colného úradu na pestovateľské pálenie ovocia (§ 19 zákona č. 105/2004 Z. z.). Rozhodujúcim okamihom určenia daňovej povinnosti žalobcu bol deň zistenia liehu colným úradom podľa § 12 ods. 2 písm. a), ods. 3 zákona č. 105/2004 Z. z., t. j. 28. februára 2006 – za účinnosti zákona č. 105/2004 Z. z. – bez ohľadu na to, kedy lieh vyrobil (pred účinnosťou zákona č. 105/2004 Z. z. alebo až po nadobudnutí účinnosti zákona č. 105/2004 Z. z.).

Zákonodarca v ustanovení § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 105/2004 Z. z. citovaného vyššie kladie dôraz nielen na slová „nevie preukázať“, ale aj na slová „v súlade s týmto zákonom“, pričom je potrebné ich chápať a vykladať neoddeliteľne, pretože jedno bez druhého nemôže existovať. Obidve podmienky („nevie preukázať“, „v súlade so zákonom“) musia byť dodržané kumulatívne (súčasne), preto ak čo i len jedna z týchto podmienok nie je splnená, nemožno hovoriť o preukázaní pôvodu a spôsobu nadobudnutia liehu v súlade so zákonom č. 105/2004 Z. z.. Na základe toho, aj keď žalobca tvrdí, že vie preukázať pôvod

a spôsob nadobudnutia liehu, tým že ho sám vyrobil, nevie však preukázať, že ho vyrobil v súlade so zákonom č. 105/2004 Z. z., teda že disponuje potrebným povolením Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky (§ 3, § 8 zákona č. 472/2002 Z. z.) alebo registráciou na colnom úrade v súvislosti s pestovateľským pálením ovocia (§ 19 zákona č. 105/2004 Z. z.). Preto v predmetnej veci nebola splnená podmienka zákonnej výroby liehu, na základe čoho žalobcovi vznikla povinnosť zaplatiť spotrebnú daň z liehu, ktorý u seba mal v množstve 1 792 litrov, v zmysle ustanovenia § 12 ods. 2 písm. a), ods. 3 zákona č. 105/2004 Z. z. v deň, keď colné orgány túto skutočnosť zistili, t. j. 28. februára 2006.

Od tejto skutočnosti sa potom odvíja aj posúdenie otázky možného oslobodenia žalobcu od platenia spotrebnej dane z liehu. Najvyšší súd Slovenskej republiky primárne konštatuje, že je nesporné, že žalobcovi vznikla daňová povinnosť v zmysle ustanovenia § 12 ods. 2 písm. a), ods. 3 zákona č. 105/2004 Z. z..

Žalobca bol vlastníkom predmetného liehu odo dňa jeho výroby až do 17. októbra 2006, kedy nadobudol právoplatnosť citovaný rozsudok Okresného súdu Žilina v trestnej veci žalobcu. Za toto obdobie bol žalobca povinný zaplatiť spotrebnú daň z liehu, na čo ho aj správca dane vyzval. Keďže žalobca podal nulové daňové priznanie, správca dane postupoval v súlade so zákonom č. 105/2004 Z. z., č. 511/1992 Zb. a vydal dodatočný platobný výmer, ktorým žalobcovi určil základ dane a daň mu aj vyrubil. V tomto období nebol vlastníkom liehu štát, ktorý sa ním stal až po právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Žilina (ktorým bol okrem iného uložený trest prepadnutia veci), ale žalobca. Po právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Žilina v trestnej veci žalobcu colný úrad predmetný lieh vo vlastníctve štátu zničil podľa § 48 zákona č. 105/2004 Z. z.. Krajský súd v Žiline správne a podrobne odôvodnil svoj záver, že štát je od spotrebnej dane z liehu oslobodený – zákonodarca pristúpil k oslobodeniu predmetnej kategórie liehu (zničeného colným úradom) po zmene vlastníckeho režimu, t. j. prepadnutí veci v prospech štátu a práve na subjekt, vo sfére ktorého sa lieh určený na zničenie nachádza – štát – sa predmetné oslobodenie výlučne vzťahuje. Z uvedenej právnej skutočnosti nemožno vyvodiť spätný vplyv (v zmysle zániku) na daňovú povinnosť predchádzajúcich daňových subjektov, ktorým daňová povinnosť z akéhokoľvek zákonného dôvodu v predchádzajúcom období vznikla. Oslobodenie štátu od dane je založené na samostatnej hypotéze a nesúvisí so vznikom daňovej povinnosti žalobcu. Daňové orgány preto nepochybili, keď žalobcovi

vyrubili spotrebnú daň z liehu; nepochybil ani krajský súd, ktorý žalobu žalobcu proti rozhodnutiam daňových orgánov zamietol.

Na základe uvedených skutočností neobstojí námietka žalobcu, že keď štát je oslobodený od spotrebnej dane z liehu, potom aj žalobca je od tejto dane oslobodený, pretože z liehu, po jeho zničení colným úradom, nemal žiaden úžitok. Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že k zničeniu liehu prišlo na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 22 T 14/2006 zo dňa 16. októbra 2006, ktorým bolo konštatované protiprávne konanie žalobcu – prečin nepovolenej výroby liehu podľa § 253 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona. Protiprávne konanie žalobcu nemožno bonifikovať tým, že by bol oslobodený od spotrebnej dane z liehu, ku ktorej mu nepochybne vznikla daňová povinnosť podľa § 12 ods. 2 písm. a), ods. 3 zákona č. 105/2004 Z. z..»

Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd uviedol dôvody, pre ktoré potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu. Predmetný postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho názoru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Najvyšší súd preto neporušil sťažovateľom označené základné práva alebo slobody. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Prípadný zásah ústavného súdu, a to nahrádzanie právneho názoru najvyššieho súdu možno realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekomformný.

Podľa názoru ústavného súdu z uvedeného vyplýva, že predmetný právny výklad najvyšším súdom nevykazuje nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o porušení základného práva na súdnu a inú ochranu označeného sťažovateľom, preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2012